

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بررسی صلاحیت اضافی

در حقوق ایران

میرعلی کاظمی

سرشناسه	: کاظمی، میرعلی، ۱۳۴۱-
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی صلاحیت اضافی در حقوق ایران / نویسنده میرعلی کاظمی.
مشخصات نشر	: تهران: اشکان، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۶ ص: ۵/۲۱×۵/۱۴ س.م.
شابک	: 978-964-716033-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: صلاحیت حقوقی -- ایران -- Iran -- Competent authority
موضوع	: صلاحیت رسیدگی به امور کیفری -- ایران -- Criminal jurisdiction
موضوع	: آیین دادرسی مدنی -- ایران -- Civil procedure
بندی کنگره	: KMH۲۸۱۰
رده بندی دیوب	: ۳۴۲/۵۵۰۶۶۴
شماره کتابخانه ملی	: ۷۳۳۶۰۹۴

بررسی صلاحیت اضافی در حقوق ایران

ناشر: نشر اشکان

نویسنده: میرعلی کاظمی

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۹

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد بندوبست

صفحه آرای: زهرا حسینی پور

چاپ و صحافی: نشر اشکان

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹-۳۳-۷۱۶۰-۹۶۴-۹۷۸

آدرس: تهران، میدان انقلاب، اول خیابان آزادی، کوچه قائم مقام، پلاک ۴، واحد ۲

تلفن: ۰۹۱۲۳۲۳۹۱۸۵ - ۶۶۹۱۶۳۹۸

طبق مواد ۱۹ و ۲۳ قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان، هرگونه کپی برداری، کپی رایتی یا

جزئی از مطالب کتاب، بدون اجازه‌ی ناشر یا مؤلف، جرم بوده و پیگرد قانونی را به همراه دارد.

فهرست

۷	مقدمه
	بخش اول: مفهوم، منشاء و انواع صلاحیت دادگاه‌ها
۱۱	مقدمه
۱۳	فصل اول: مفهوم و منشاء صلاحیت دادگاه‌ها
۱۳	مبحث اول: مفهوم صلاحیت دادگاه‌ها
۱۳	گفتار اول: تعریف صلاحیت
۱۴	بند اول: تعریف اصطلاحی صلاحیت
۱۶	بند دوم: تمایز صلاحیت از مفاهیم مشابه
۱۸	گفتار دوم: مفهوم دادگاه
۲۰	بند اول: مفهوم دادگاه به معنای اخص
۲۱	بند دوم: مفهوم دادگاه به معنای اعم
۲۲	مبحث دوم: منشاء صلاحیت دادگاه
۲۳	گفتار اول: قانون و صلاحیت دادگاه
۲۳	بند اول: قانون، یگانه منشاء صلاحیت
۲۳	بند دوم: منشاء اعتبار قانون صلاحیت
۲۴	گفتار دوم: تراضی طرفین و صلاحیت دادگاه
۳۰	بند اول: مفهوم و انواع دعوا
۳۱	بند دوم: اثر دادخواست در دادگاه غیر صالح
۳۵	فصل دوم: انواع صلاحیت دادگاه‌ها
۳۵	مقدمه
۴۲	مبحث اول: تقسیمات حاکم بر بحث صلاحیت

- گفتار اول: صلاحیت اصلی و نظارتی ۴۲
- گفتار دوم: صلاحیت اصلی و پژوهشی ۴۴
- گفتار سوم: صلاحیت اصلی و اضافی و متقارن ۴۵
- گفتار چهارم: صلاحیت اصلی و فرعی و تبعی ۴۷
- گفتار پنجم: صلاحیت اصلی و نسبی و محلی ۴۸
- مبحث دوم: صلاحیت تطبیقی ۴۹
- گفتار اول: صلاحیت بین‌المللی دادگاه‌های ایران ۵۰
- گفتار دوم: صلاحیت اضافی در دیگر نظام‌های حقوقی جهان ۵۱
- بند اول: مفهوم واژه صلاحیت در دیگر نظام‌های حقوقی ۵۱
- بند دوم: صلاحیت اضافی در دیگر نظام‌های حقوقی ۵۳

بخش دوم: مبانی و قواعد صلاحیت اضافی

- مقدمه ۶۱
- فصل اول: مبانی صلاحیت اضافی ۶۳
- گفتار اول: دعاوی طاری ۶۴
- گفتار دوم: تراضی طرفین ۷۳
- گفتار سوم: احاله صلاحیت ۷۴
- گفتار چهارم: نص قانونی ۷۷
- فصل دوم: قواعد حاکم بر صلاحیت اضافی ۷۹
- گفتار اول: امری بودن قواعد صلاحیت اضافی ۸۰
- گفتار دوم: تکمیلی بودن قواعد صلاحیت اضافی ۸۲
- گفتار سوم: نتایج امری بودن یا تکمیلی بودن قواعد صلاحیت اضافی ۸۳
- گفتار چهارم: معایب صلاحیت اضافی ۸۴

بخش سوم: مصادیق اعمال صلاحیت اضافی در قوانین موضوعه ایران

- مقدمه ۸۷
- فصل اول: صلاحیت اضافی در محاکم حقوقی ۸۹
- گفتار اول: شورای حل اختلاف ۸۹

گفتار دوم: اجرای احکام مدنی.....	۹۰
بند اول: اجرای احکام داخلی.....	۹۱
بند دوم: اجرای احکام خارجی.....	۹۲
گفتار سوم: دادگاه خانواده.....	۹۵
بند اول: دعاوی مالی.....	۱۰۱
بند دوم: دعاوی غیرمالی.....	۱۰۲
مبحث دوم: صلاحیت اضافی در داوری.....	۱۰۳
گفتار اول: داوری داخلی.....	۱۰۵
گفتار دوم: داوری تجاری بین‌المللی.....	۱۱۰
فصل سوم: صلاحیت اضافی حقوقی در دادگاه‌های کیفری.....	۱۱۷
گفتار اول: دادگاه انقلاب و اصل ۴۹ قانون اساسی.....	۱۱۸
گفتار دوم: دادگاه‌های اختصاصی.....	۱۲۳
گفتار سوم: دادگاه‌های ویژه روحانیت.....	۱۲۵
نتیجه‌گیری و پیشنهاد.....	۱۲۷
منابع.....	۱۲۹

مقدمه

آنچه که در رسیدگی دادگاه‌ها به موضوعی اهمیت دارد، این است که آیا دادگاه رسیدگی کننده به موضوع صلاحیت رسیدگی دارد یا نه؟ به همین منظور است که در آیین دادرسی مدنی به صراحت اعلام کرده است که اگر در امری دادگاه رسیدگی کننده صلاحیت نداشته باشد حتی اگر این رای صحیح صادر شده باشد، مرجع تجدید نظر می‌تواند آن را رد و پرونده را برای بررسی مجدد به مرجع صالح ارسال نماید.^۱ (خواننده نیز می‌تواند در صورت عدم صلاحیت دادگاه به آیین ابراد بگیرد)^۲ در مورد این که چه مرجعی صلاحیت رسیدگی به چه پرونده‌هایی را دارد آن را قانون تعیین می‌کند. اما مواردی وجود دارد که دادگاه صالح رسیدگی به موضوع را ندارد (صلاحیت ذاتی) اما بنا به دلایلی رسیدگی به موضوع را به این دادگاه می‌دهند (صلاحیت اضافی) اما سوال اساسی این جا مطرح می‌شود که مبنا و قاعده اعطای چنین صلاحیتی به دادگاهی که صلاحیت ذاتی ندارد چیست؟

۱. بند ج ماده ۳۲۶ آیین دادرسی مدنی

۲. بند ۱ ماده ۸۴ قانون آیین دادرسی مدنی

یکی از ضرورت‌هایی که در تعیین موضوع وجود داشت و قانونگذار تعیین نکرده است این است که این صلاحیت چه زمانی اعطا می‌شود. به گونه‌ای که فقط در مواردی که مصلحت ایجاد می‌کند این صلاحیت داده می‌شود (مثال بارز در رسیدگی به پرونده‌های روحانیون است که اگر این رکننده حقوقی باشد محاکم عمومی صلاحیت رسیدگی را دارند و در حالی که در امر کیفری این محاکم با وجود صلاحیت حق رسیدگی ندارند و باید آن را دادگاه روحانیت ارجاع دهند) اما شاید اشکال عمده چنین صلاحیتی این است که دادگاه رسیدگی کننده باید از مرجعی که صلاحیت ذاتی به موضوع را دارد تقاضا نماید تا تحقیق و بررسی (معاینه، نظر کارشناسی) انجام دهد در حالی که می‌توان گفت که در بسیاری از رأی‌ها مبنای آن نظر کارشناس است. این وجود چرا این محاکم که صلاحیت ذاتی دارند خودشان رسیدگی نمی‌کنند.